

Reformer och realiteter

I själva ordet reform ligger i svenskan något lustbetonat. Tanken leds inte bara till en förändring utan samtidigt till något bättre. Våra politiker har utnyttjat detta förhållande inte till bristningsgränsen utan långt därutöver. Allt som görs för att ändra i samhället kallas automatiskt reformer. Men ursprungligen betyder att reformera inte att förändra, varken till det sämre eller till det bättre. Det betyder att återställa. Man reformerar till vad fordom var, heter det. Och detta är precis vad som numera på flera områden är mest nödvändigt.

Tag t ex skattereformerna, fyra på fem år. Inte ens den mest förhärdade demagog kan kalla dem förändringar till det bättre: då hade så många inte behövts. I realiteten har de blivit lappverk, och den allra senaste lär inte heller bli den sista. Efter diverse manipulationer blev fyra politiker ensamma om att besluta hur svenska folkets urgamla rätt att sig beskatta skall utövas. Sedan trädde de leende och glada fram och medförde nya skatteskalor och i realiteten höjd skatt. Som reform torde åtminstone energiskatten vara enastående: den drabbar varje företag, varje kommun, varje hushåll, varje enskild människa i detta land.

Få områden har blivit så utsatta för reformer som skolan och den högre undervisningen. Att förändringar har behövts, inte minst vid universiteten, skall ingen förneka. Det är över huvud inte förändringar som sådana man skall anmärka på. Men när förändringarna medvetet baseras på kvalitetsförsämring, då förefaller en

återgång till det gamla vara vida att föredraga. Vad beträffar skolorna vet alla att mycket gjorts, som kunde varit ogjort, och att det är lärarnas förtjänst att mycket inte blivit katastrof. Förbättringar finns naturligtvis också. Det vore otänkbart annat. Men helhetsbilden, alltså resultatet av allt reformerande, är inte god, och det skall till en rabi socialdemokratisk skolman för att förneka detta.

Man kan mångfaldiga exemplen på kostsamma ändringar utan reella förbättringar. Frågan kan ställas, varför vi utsätts för alla dessa reformer. Svaret är att de är utslag av en hänsynslös politisk viljeyttring. Den konfiskatoriska beskattningen, som gör arbetssituationen meningslös för många och som undergräver skattemorale, är naturligtvis obehaglig också för de styrande, som nog hör ett och annat från "sitt folk": fogdar är sedan gammalt inte älskade i Sverige. Men dagens politiska ideal är att så mycket som möjligt av vad som sker i samhället skall försörjas med allmänna medel, dvs gå genom staten, som därmed samlar makt. Det råder inget tvivel om att denna maktutövning undergräver demokratin, inte snabbt men säkert. Väljarna i allmänna val betyder ännu något, en dag vart tredje år. Dessemellan är de maktlösa.

Bakom "reformerna" finns ett reellt, socialistiskt mål. Därför kommer de att fortsätta, oberoende av vad de kostar, utan hänsyn till inflation och materiell och kulturell värdeförstöring. Därför måste oppositionen — helst gemensamt — göra sig beredd att också reformera

nämligen i den meningen att den gör sitt yttersta för att återställa något av det som gått förlorat. Aktuella reformer av det slaget är inte svåra att peka på.

Människor i vårt land måste återfå rätten att arbeta med glädje, också mot mål som de själva sätter upp. De skall inte hotas av straffskatt därför att de arbetar. Nu utgör marginalsatterna en sådan pålaga. I den form de tillämpas hos oss är de kanske den mest omoraliska beskattningsform som tänkas kan.

Samtidigt behöver människor återfå sin skattemoral, känslan för att staten har rätt att taga ut skatter för gemensamma och nödvändiga ändamål; men inte för andra. Den känslan är borta nu. Det är inte överord att säga, att snart ses alla skatter som orättfärdiga. Detta är inte sant, men skattemoralen i deklarationstider är undergrävd, och det går knappast att övertyga någon om att skattelagarna måste lydast som andra lagar.

Det blir hårda bud att en gång vända strömmen beträffande skattemoralen. Att undandraga sig skatt betraktas inte som något orätt, snarare som en sport. Men ser man så på moralen i ett avseende, följer annat med. Slöseri med allmänna medel, som är andras pengar; slöseri med egna

tillgångar då man har några — och ibland för att dölja vad man har; ovilja att arbeta och vad därmed följer; lust att smita undan skyldigheter av alla slag. Allt detta är omoral, och ändå ingår i denna uppräknade inga brott.

Men, säger någon, är inte detta att plädera som Glistrup i Danmark? Inte alls. De glistrupska tankegångarna är negativa till skatter, till statens skyldigheter, till andras behov. De är genomgående egoistiska, grundade som de är på en demagogisk vilja att skaffa sig en politisk plattform och utformade som löften som inte går att uppfylla. En svensk opposition och en ny svensk regering måste gå andra vägar. Den måste utjämna de motsättningar, som uppstått under socialdemokraternas regeringstid. Skattetrycket känns i vida kretsar orättfärdigt. Ingen tror, att det nödvändigtvis behöver vara sådant i Sverige, och alla tror, att regeringen saknar viljan att ändra till det bättre, alltså att genomföra en verklig reform. Det är uppenbart, att en av förutsättningarna för att oppositionen skall lyckas är, att den kan övertyga om att den är villig att föra en förnuftig och rättfärdig skattepolitik.